

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อการดำรงอยู่ และการดำเนินชีวิตที่ดี ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับการอนามัย ประชากร การเมือง การปกครอง สังคม ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การติดต่อสื่อสาร ฯลฯ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525: 127)

สุนน อมรวิวัฒน์ (2526: 15) ได้อธิบายถึง ขอบข่ายเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งครอบคลุมเรื่องใหญ่ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาและความต้องการของชีวิตคนไทย อันได้แก่ เรื่องของสุขภาพอนามัย ทั้งทางกายและทางจิต การป้องกันและการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ปัญหาความยากจน อันได้แก่ การขาดความรู้พื้นฐานในการทำมาหากิน การใช้จ่ายและการเก็บออม รวมถึงความต้องการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติและปลอดภัย
2. การเรียนรู้เรื่องเมืองไทยให้เข้าใจ และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ศาสนา การปกครอง การเมือง และสังคมไทย รวมถึงหลักการ หน้าที่ สิทธิ ความรับผิดชอบของพลเมืองไทย ในระบอบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
3. การปรับตัวของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นมนุษย์ด้วยกัน สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ เช่น พืช สัตว์ ดิน น้ำ ลม แสง ดวงอาทิตย์ ดวงดาว ป่าไม้ ภูเขา หิน แร่ ฯลฯ และสิ่งแวดล้อมที่เป็นเทคโนโลยี เช่น เครื่องผ่อนแรง สารเคมี พาทนะ และเครื่องมือในการสื่อสารคมนาคม ฯลฯ เน้นการจัดความขัดแย้ง การสงวนรักษา และการใช้ประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

4. กระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ซึ่งหมายรวมถึงความรู้ ทักษะ และ แนวปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงและดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุข

กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรกลุ่มสร้างเสริม ประสพการณ์ชีวิตนั้น คือให้เขียนจุดประสงค์ วางความคิดรวบยอด และจัดเนื้อหาสาระได้ดีเพียงใด แต่ถ้าครูนำไปสอนโดยวิธีบอกให้จดและท่องจำ แล้ววัดผลจากการท่องนั้นแล้ว ก็หาได้บังเกิด ประโยชน์อย่างใดต่อชีวิตไม่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงต้องเป็นการจัดสภาพการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้คิด ได้แก้ปัญหา และได้เผชิญกับสถานการณ์จำลองอันจะประสบในชีวิตจริงอีกด้วย การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นเครื่องช่วยก็มีความจำเป็น เพราะจะทำให้นักเรียนได้สัมผัสกับ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้อภิปรายถกเถียงและได้ค้นคว้าทดลอง เพื่อแสวงหาคำตอบที่ถูกต้องด้วย ตนเอง ประสพการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ในชั้นเรียน จะได้สะสมไว้ให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงและดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ สะสมประสพการณ์ที่จะนำไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์คือชีวิตและสังคมนั้น ควรปฏิบัติตามหลักการดังต่อไปนี้

1. จัดกิจกรรมที่เร้าความสนใจของผู้เรียน
2. จัดกิจกรรมที่เน้นการคิด เสาะแสวงหาคำตอบด้วยการค้นคว้าทดลองมากกว่าการสอนให้ท่องจำ และทำกิจกรรมถามตอบแค่เพียงอย่างเดียว
3. จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อการสอนเข้าช่วย แทนที่จะใช้หนังสือแบบเรียนแค่เพียงเล่มเดียว
4. จัดกิจกรรมที่เลียนแบบสถานการณ์ในชีวิตจริง
5. จัดกิจกรรมที่มีการวัดผลทุกขั้นตอน และนักเรียนได้มีโอกาสประเมินผลตนเอง

(สุนน อมรวิวัฒน์ 2520: 118-120)

กรมวิชาการ (2525: 106) ได้กล่าวถึง แนวการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสพการณ์ชีวิต ว่า ควรจะสอนโดยใช้หลักการต่อไปนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้เหมือนกับสภาพชีวิตที่เป็นจริง เพื่อให้เด็กนำไปใช้ได้
2. สอนเพื่อแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ดีขึ้น
3. สอนให้เด็กเห็นความสัมพันธ์ และเห็นความสำคัญของสิ่งต่าง ๆ ที่เรียนเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

4. สอนโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถสรุปเป็นความรู้นำไปใช้ได้
5. สอนโดยเน้นการปฏิบัติจริงมากกว่าการท่องจำกฎเกณฑ์
6. สอนเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะที่ต่างต่าง ๆ ให้มีในตัวเด็ก
7. สอนเพื่อปลูกฝังพื้นฐานทางประชาธิปไตย ให้มีในตัวเด็กและสามารถปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
8. สอนในสิ่งที่ปัญหาจากใกล้ตัว ไปสู่ที่ไกลออกไป โดยใช้วิธีการต่อไปนี้
 - 8.1 การอภิปรายและซักถาม
 - 8.2 การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
 - 8.3 การทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม
 - 8.4 การแก้ปัญหา
 - 8.5 การปฏิบัติจริง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เน้นกระบวนการเรียนอย่างมีระบบ ใช้เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ เน้นการเรียนการสอนที่สามารถนำประโยชน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักชีวิตและสิ่งแวดล้อมรู้หลักการในการดำรงชีวิต ปรับตัวเข้ากับ ความเปลี่ยนแปลงของชีวิตและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ แต่ในหลาย ๆ โรงเรียนครูผู้สอนยังคงใช้การบรรยายเป็นส่วนใหญ่ คือ ครูพูดนักเรียนฟังแล้วจดบันทึก ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายที่สุด สะดวกที่สุดใช้เวลานานจนเคยชิน (เพราะพระณ โภกมมาลย์ 2526: 39) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุภาวดี โรจนธรรมกุล (2529: บทคัดย่อ) ในการศึกษาความสนใจของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการสอนของครูในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต พบว่า กิจกรรมการสอนที่ครูปฏิบัติมากเป็นอันดับที่ 1 และอันดับที่ 2 ได้แก่ ครูใช้กระดานดำประกอบการสอน ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบ

นอกจากนี้ยังมีผู้สอนบางท่านยังเห็นว่า กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คือ กลุ่มประสบการณ์ที่ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา จึงทำให้แนวการเรียนการสอนวกกลับเข้ารูปเดิม คือ มุ่งสอนเนื้อหาและเน้นด้านความจำแทนที่จะเป็นการจัดประสบการณ์ที่กว้างขวาง และจำเป็นต่อการดำรงชีวิต (เพราะพระณ โภกมมาลย์ 2526: 39)

ที่จริงในชีวิตประจำวันสิ่งที่เราจะต้องใช้เสมอ คือ ความคิด การตัดสินใจ การพิจารณาปัญหา และการวิเคราะห์ปัญหา เช่น การเลือกว่าจะทำอะไร หรือไม่ทำอะไร ควรจะทำอะไรก่อน อะไรหลัง หรือทำอย่างไรงานที่เราทำอยู่จึงจะได้ผลดีที่สุด จะมีวิธีการปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพดีขึ้นเรื่อย ๆ และสามารถขยายกิจการที่ทำให้มากขึ้น หรือทำอย่างไรจะมีรายได้มากยิ่งขึ้น (รายได้ในทางที่ชอบ) หรือการกระทำของเราจะมีผลทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนหรือไม่ ทำอย่างไรชีวิตของเราจึงจะมีความมั่นคงสุขสบายและมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ แข็งแรง ฯลฯ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่จะช่วยให้เราได้ใช้ในชีวิตจริงนั้นหาใช่ความจำไม่ แต่เป็นความคิด การตัดสินใจ ความเข้าใจ ความสามารถในการมองเหตุการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการวิเคราะห์ปัญหาและการพิจารณาปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต่างหากที่ควรจะสอนให้กับผู้เรียน เพื่อจะได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน หรือในชีวิตจริง (วิลโลว์ ดั้งจิตสมคิด 2526: 90-92)

เนื่องจากการศึกษาของไทยมีพื้นฐานลอกเลียนมาจากการศึกษาของชาติตะวันตก ทำให้การศึกษาเป็นเพียงสะพานทอดคนไปสู่สถานที่หนึ่งที่แยกห่างออกจากสังคม (ณรงค์ฤทธิ ศรีรัตโนภาศ 2530: 34) ถ้าการศึกษาจะเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิต การศึกษาก็ต้องสัมพันธ์สอดคล้องและกลมกลืนเข้ากับธรรมชาติของชีวิตอย่างได้สัดส่วนสมดุลย์กัน วิถีทางของชีวิตในประเด็นที่สัมพันธ์กับวิธีการศึกษา สุมน อมรวิวัฒน์ (2530: 2) ได้จัดเป็น 4 ชั้นตอน คือ

1. การเผชิญ ชีวิตเมื่ออุบัติขึ้นและเจริญเติบโตโดยอัตโนมัติผ่านพบผู้คนสิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์มากมายหลายแบบ คนทุกวัยต้องเผชิญกับความสับสน ความเปลี่ยนแปลง และเรียนรู้ที่จะเข้าใจภาวะที่ต้องเผชิญนั้น

2. การผจญ ความสับสนและซับซ้อนของประสบการณ์ที่บุคคลได้ผ่านพบทำให้เกิดเงื่อนไขและปัญหา เขาต้องเรียนรู้วิธีการต่อสู้แก้ไขปัญหาด้วยความพร้อมทุกด้าน มีวิธีการผจญสถานการณ์ที่ถูกต้องทำนองคลองธรรม และมีหลักการ

3. การผสมผสาน ชีวิตและสังคมอันมีองค์ประกอบที่ละเอียดอ่อนและหลากหลายย่อมต้องการความสัมพันธ์ที่ผสมกลมกลืนกันสนิท ได้สัดส่วนพอเหมาะ มีเหตุผล และนำไปสู่การพัฒนา เพราะเมื่อใดกลไกและองค์ประกอบของชีวิตไม่กินเกลียวกัน เกิดความขัดแย้งอย่างยากที่จะแก้ไข เมื่อนั้นชีวิตจักต้องวิบัติลง

4. การเผชิญ มนุษย์จึงต้องเรียนรู้ ผิฝนความคิดความสามารถ และวิธีการที่จะสามารถเอาชนะปัญหาได้สำเร็จ โดยไม่ก่อปัญหาสืบเนื่องต่อไป เมื่อการศึกษาสามารถช่วยให้มนุษย์เอาชนะปัญหาได้ การศึกษาจึง เป็นประโยชน์แก่ชีวิตโดยแท้

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้นำเอาประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต และการดำเนินชีวิตที่ดี แต่เนื่องจากปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันดังได้กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะหาวิธีการที่จะนำมาใช้ในการทดลองสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และเห็นว่าการสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์ ซึ่งประยุกต์มาจากหลักพุทธธรรมและพุทธวิธีสอนโดย สุนทร อมรวิวัฒน์ มีลักษณะที่ส่งเสริมกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม ปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อการดำรงอยู่และดำเนินชีวิตที่ดี จึงนำจะนำเอากระบวนการเผชิญสถานการณ์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นการสร้างคุณสมบัติที่ต้องการตั้งแต่เยาว์วัย

กระบวนการเผชิญสถานการณ์มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ

ในขั้นตอนนี้จะเป็นการฝึกนิสัยและทักษะในการแสวงหาความรู้ เพื่อสามารถเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างถูกต้อง

2. การประเมินค่าเพื่อหาคคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม

การฝึกฝนและเรียนรู้ประสบการณ์ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการเผชิญปัญหาและสถานการณ์ เน้นทักษะและความสามารถในการประเมินค่าอย่างมีจริยธรรม เป็นพื้นฐาน

3. การเลือกและการตัดสินใจ

การฝึกฝนและเรียนรู้ประสบการณ์ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการเผชิญและการผสมผสานผลของการประเมินค่าเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นการฝึกทักษะการเลือกและการตัดสินใจ เมื่อต้องเผชิญปัญหาหรือสถานการณ์

4. การปฏิบัติ

การฝึกฝนและเรียนรู้ประสบการณ์ขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนของการเผชิญ คือ การลงมือแก้ปัญหาและเผชิญสถานการณ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งใช้เกณฑ์ในการปฏิบัติตามหลักปฐิสธรรม 7

(คือ รู้จักเหตุ ผล คน ประมาณ กาล ชุมชน และบุคคล) นอกจากนี้ยังต้องยึดหลักของพระพุทธศาสนา คือ ยึดทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) ประสานประโยชน์และปฏิบัติการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

การสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์ เป็นการจัดกิจกรรมที่ครูสร้างหรือนำสถานการณ์ด้านต่าง ๆ มาฝึกฝนให้นักเรียนผ่านขั้นตอนของการเผชิญ ผจญ ผลสมผสาน และเผชิญจนเกิดการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์และปัญหา การจัดกิจกรรมตามกระบวนการนี้ เป็นการประยุกต์จากหลักพุทธธรรมและพุทธวิธีสอน โดย ศาสตราจารย์ สุนทรวิวัฒน์ ให้เหมาะสมกับกาลเวลา ลักษณะเนื้อหา และวัยของนักเรียน ซึ่งสามารถดำเนินการสอนได้ดังนี้ (สุนทรวิวัฒน์ 2530: 102-103)

1. ขั้นนำ (การสร้างศรัทธา)

1.1 ครูใช้ช่วงเวลาหนึ่งก่อนทดลองสอนในการเตรียมตัวครู เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ครูแสดงความรักและความเมตตาต่อนักเรียนอย่างจริงใจ

1.2 ก่อนเริ่มบทเรียนแต่ละครั้ง ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในชั้นเรียน ให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน และเข้าใจให้นักเรียนเห็นความสำคัญของบทเรียน จัดห้องเรียนให้สะอาด มีระเบียบ จัดป้ายนิเทศให้ตรงกับเนื้อหาของบทเรียน

1.3 ครูเสนอสถานการณ์ ปัญหา หรือกรณีตัวอย่าง พร้อมทั้งแนะนำหลักการปฏิบัติตน โดยใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานนำไปสู่การเลือกและแก้ปัญหาหลาย ๆ ทาง

2. ขั้นสอน

นักเรียนนำเสนอสถานการณ์ ปัญหา หรือกรณีตัวอย่าง และหลักการปฏิบัติตน โดยใช้หลักธรรมเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหามาฝึกทักษะการคิด และการปฏิบัติในกระบวนการเผชิญสถานการณ์ดังนี้

2.1 ฝึกทักษะการแสวงหาและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ

2.2 นักเรียนฝึกสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อประเมินค่า แนวทางแก้ปัญหาว่าทางใดดีที่สุด โดยใช้วิธีคิด 3 วิธี คือ

2.2.1 คิดอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์

2.2.2 คิดหาเหตุและปัจจัย

2.2.3 คิดจำแนกแยกแยะ (ดี-ชั่ว, ถูก-ผิด)

2.3 ฝึกทักษะการเลือกและตัดสินใจ โดยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ
คิดทดสอบด้วยเหตุผลจนมั่นใจว่าเป็นทางเลือกที่ถูกต้อง

2.4 นักเรียนลงมือปฏิบัติทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน โดยมีครูคอยสังเกต
และแนะนำ

3. ชั้นสรุป

3.1 นักเรียนแสดงออกด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การพูด การเขียน หรือการกระทำ
ต่าง ๆ สนองตอบสิ่งเร้า ในรูปแบบที่เหมาะสมกับความสามารถและวัย

3.2 ครูสรุปบทเรียน

3.3 วัดและประเมินผลโดยตนเอง โดยเพื่อน โดยครูประจำชั้น และโดยผู้วิจัย

การดำเนินการสอนตามขั้นตอนดังกล่าว ประกอบด้วย กระบวนการเผชิญสถานการณ์
ดังนี้

1. สถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจปฏิบัติทันที โดยใช้ข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้แล้ว

2. สถานการณ์ที่ต้องใช้ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ในการรวบรวมข้อมูล ฝึกประเมินค่า

ตัดสินใจ และฝึกปฏิบัติ

3. สถานการณ์ที่ต้องใช้ช่วงระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล ฝึกประเมินค่าตัดสินใจ

และฝึกปฏิบัติ

4. สถานการณ์ที่เน้นการฝึกประเมินคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ เป็น

พื้นฐาน แล้วตัดสินใจฝึกปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา

5. สถานการณ์ที่มีทางเลือกหลายทาง ต้องฝึกการตัดสินใจ ได้แก่

5.1 สถานการณ์ซึ่งมีทางเลือกที่ดีทุกทาง

5.2 สถานการณ์ซึ่งมีทางเลือกที่ร้ายทุกทาง หรือไม่มีทางเลือก (ทางตัน)

5.3 สถานการณ์ซึ่งมีทางเลือกที่ร้ายบ้างดีบ้างกำกวม

6. สถานการณ์ที่ต้องการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหาได้แก่

6.1 การฝึกการกำจัดอคติ การใช้เหตุ-ผล

6.2 การฝึกการมีความตั้งใจมั่น ความพอดี ทางสายกลาง

6.3 การฝึกการปรับตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล และชุมชน

(สุนน อมรวิวัฒน์ : 2530)

การดำเนินการสอนตามขั้นตอนดังกล่าว วรณา สุตติวิจิตร (2527: บทคัดย่อ) ได้นำมาใช้ในการทดลองสอนจริยศึกษาโดยการสร้างศรัทธาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปรากฏว่า นักเรียนมีความคิดรวบยอดเชิงจริยธรรมดีกว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้แผนการสอนปกติ ผู้วิจัยจึงได้คิดที่จะนำกระบวนการเผชิญสถานการณ์มาทดลองใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

เนื่องจากกระบวนการนี้เน้นการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์โดยอาศัยหลักธรรมเป็นพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงคิดว่าควรจะได้มีการปลูกฝังคุณสมบัตินี้ให้แก่เด็กนักเรียนตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งดวงเดือน พันธมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจจนิก (2520: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ "จริยธรรมของเยาวชนไทย" พบลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและลักษณะที่มุ่งอนาคตนั้นควรจะได้มีการปลูกฝังก่อนที่บุคคลจะมีอายุ 10 ปี และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยทั่ว ๆ ไป แล้วก็จะมีอายุอยู่ระหว่าง 7-10 ปี พัฒนาการทางด้านสติปัญญาจะจัดอยู่ในขั้น concrete operations ซึ่ง กู๊ด (Good 1974: 113) ได้กล่าวสรุปลักษณะสำคัญ ๆ ของความสามารถในการปฏิบัติการณ์ของเด็กในวัยนี้ ตามทฤษฎีของ เพียเจท์ ว่าอยู่ในขั้นที่สามารถใช้สมองอย่างมีเหตุผล และแก้ปัญหาได้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรม สามารถสร้างภาพความคิดในใจได้ เข้าใจถึงความสัมพันธ์และเปรียบเทียบสิ่งของต่าง ๆ มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการคงตัวของสิ่งต่าง ๆ เข้าใจในเรื่องการแบ่งกลุ่มจัดลำดับของสิ่งของและสร้างเกณฑ์ในการแบ่งสิ่งของรวมทั้งสามารถหาคุณสมบัติของวัตถุหลายด้านได้

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้กำหนดสมรรถภาพพื้นฐานทางการเรียนของแต่ละเนื้อหาหรือแต่ละพฤติกรรมไว้เป็นจุดประสงค์หรือพฤติกรรมปลายทางที่ต้องการให้นักเรียนคงสภาพนี้อยู่จนปลายภาคเรียน ตัวอย่างเช่น เรื่องสุขภาพอนามัยได้กำหนดสมรรถภาพพื้นฐานไว้ดังนี้

ความสามารถในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันสุขภาพอนามัยของตน

1. บอกวิธีป้องกันสุขภาพอนามัยของตน
2. เลือกวิธีปฏิบัติในการป้องกันสุขภาพอนามัยของคนที่ต้องการ
3. ปฏิบัติตนในการป้องกันสุขภาพอนามัยของตน

ฯลฯ

(สำนักการศึกษา 2530: 82)

จากตัวอย่างดังกล่าว การที่นักเรียนจะสามารถบอกวิธี เลือก และปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันสุขภาพอนามัยของคนได้ นักเรียนจะต้องผ่านขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการว่า วิธีป้องกันสุขภาพอนามัยมีวิธีใดบ้าง นักเรียนจะต้องประเมินว่าแต่ละวิธี ใดมีความเหมาะสมกับตน แล้วจึงตัดสินใจ เลือกและปฏิบัติในวิธีที่เหมาะสม ดังนั้นการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์น่าจะได้นำมาใช้กับนักเรียนในระดับชั้นนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมสมรรถภาพพื้นฐานทางการเรียนและฝึกให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มุ่งแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม จากจุดมุ่งหมายนี้ได้มีผู้เสนอวิธีการสอนหลายวิธี ดังได้กล่าวมาแล้ว กระบวนการวิทยาศาสตร์ ก็เป็นวิธีการแบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันกับการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์คือ มุ่งให้นักเรียนคิด เป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ซึ่ง เยี่ยมลักษณ์ เฉลิมพัทธ์ (2524: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย คิดเป็นร้อยละ 72.68 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

โคลีบาส (Kolebas 1972: 4443-A) ได้ทำการทดลองกับนักเรียนเกรด 3 ที่เรียนวิทยาศาสตร์โดยวิธีสืบสวนสอบสวน โดยเน้นทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวนโดยเน้นทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ขั้นต้นมีระดับสติปัญญา และความสนใจในวิทยาศาสตร์สูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงได้คิดที่จะนำกระบวนการ เชนิอุสสถานการณืมาใช้ ในการทดลองสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง ครั้ง โดยเลือกเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หน่วยสิ่งมีชีวิต (ตัวเรา) ซึ่งเป็นเนื้อหาที่จะสอนในภาคต้น ปีการศึกษา 2532 ผู้วิจัยเชื่อว่าวิธีการนี้จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดเป็น (คิดดี คิดถูก) ทำเป็น มีความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อ เชนิอุสสถานการณื และปฏิบัติตนในการแก้ปัญหาได้อย่างมีคุณธรรม นอกจากนี้วิธีการนี้ได้เน้นหลักของการสร้างศรัทธา ผู้วิจัยเชื่อว่าจะทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีอีกด้วย และวิธีการสอนแบบนี้ยังเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันซึ่งได้เน้นการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการ เชนิอุสสถานการณืในการสอนต่อความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อ เชนิอุสสถานการณืกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการ เชนิอุสสถานการณืในการสอนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อ เชนิอุสสถานการณืกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

สมมติฐานการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต โดยใช้กระบวนการ เชนิอุสสถานการณืเป็นการฝึกการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อ เชนิอุสสถานการณืด้วยการฝึกทักษะ การรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้และหลักการ การประเมินค่า การตัดสินใจเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ อย่างถูกต้อง โดยอาศัยหลักธรรมเป็นพื้นฐาน เป็นการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดเป็น (คิดดี คิดถูก) ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น อันเป็นหนทางนำไปสู่การดำเนินชีวิตที่สงบสุข ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน

จากการศึกษาของ วรณา สุตติวิจิตร ได้ทดลองสอนจริยศึกษาโดยการสร้างศรัทธาแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสร้างศรัทธามีความคิดรวบยอดเชิง

จริยธรรมคือนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนตามแผนการสอนปกติ (วรรณฯ สุดิวิจิตร 2527: บทคัดย่อ) จากการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยจึงขอตั้งสมมติฐานการวิจัยดังนี้คือ

1. ผลของการวัดความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์หลังจากการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตหลังจากการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ตัวอย่างประชากรในการวิจัยนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2532 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้อง 30 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองเป็น เนื้อหากกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในคู่มือการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิต (ตัวเรา) จำนวน 15 เรื่องคือ

- 2.1 การทำความสะอาดปากและฟัน
- 2.2 อาหารหลัก 5 หมู่
- 2.3 อาหารสำหรับเด็กวัยเรียน
- 2.4 สุขนิสัยในการรับประทานอาหาร
- 2.5 การออกกำลังกาย
- 2.6 การพักผ่อน
- 2.7 รูปร่าง ท่าทาง และบุคลิกลักษณะที่ดี
- 2.8 อุบัติเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน
- 2.9 อุบัติเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุภายในโรงเรียน

- 2.10 อุบัติเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุในการเดินทาง
- 2.11 การปฐมพยาบาลแมลงสัตว์กัดต่อย
- 2.12 การปฐมพยาบาลเลือดกำเดาไหล
- 2.13 การปฐมพยาบาลแผลฟกช้ำ
- 2.14 การปฐมพยาบาลแผลสด
- 2.15 ยาสามัญประจำบ้าน

3. เวลาที่ใช้ในการสอน 5 สัปดาห์ โดยสอนสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 4 คาบครึ่ง (คาบละ 20 นาที) รวม 67 คาบครึ่ง หรือ 22 ชั่วโมง 30 นาที

4. แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์เป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการแก้ปัญหา โดยใช้กรณีตัวอย่างหรือการสร้างสถานการณ์จำลองให้นักเรียนตัดสินใจปฏิบัติ

5. ตัวแปรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้

5.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์

5.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ข้อคกลงเบื้องต้น

1. แผนการสอนที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแผนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ ผู้วิจัยถือว่ามีความสอดคล้องกับกระบวนการสอนเพื่อเผชิญสถานการณ์ ซึ่งประยุกต์มาจากหลักพุทธธรรมและพุทธวิธีสอน โดย สุนน อมรวิวัฒน์

2. แผนการสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ถือว่าครอบคลุมเนื้อหา กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามหลักสูตรของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หน่วยสิ่งมีชีวิต (ตัวเรา) เพราะได้รับการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้ว

3. เวลาที่ใช้ในการทดสอบทั้งหมด 67 คาบครึ่ง ผู้วิจัยถือว่ามีความสอดคล้องกับเวลาที่ใช้สอนตามปกติของโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สถานการณ์ หมายถึง เหตุการณ์ที่เป็นปัญหาซึ่งครูสร้างขึ้นจากเนื้อหาของบทเรียนให้เป็นไปตามสภาพแวดล้อมของนักเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เผชิญกับปัญหาอันจะนำไปสู่กระบวนการเผชิญสถานการณ์ สถานการณ์ที่ครูสร้างขึ้นจะประกอบไปด้วย

1. สถานการณ์ที่ต้องตัดสินใจปฏิบัติทันที โดยใช้ข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้สะสมไว้แล้ว
 2. สถานการณ์ที่ต้องใช้ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ในการรวบรวมข้อมูล ฝึกประเมินค่าตัดสินใจ และฝึกปฏิบัติ
 3. สถานการณ์ที่ต้องใช้ช่วงระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล ฝึกประเมินค่าตัดสินใจ และฝึกปฏิบัติ
 4. สถานการณ์ที่เน้นการฝึกประเมินคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้เป็นพื้นฐาน แล้วตัดสินใจ ฝึกปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา
 5. สถานการณ์ที่มีทางเลือกหลายทาง ต้องฝึกการตัดสินใจ ได้แก่
 - 5.1 สถานการณ์ซึ่งมีทางเลือกที่ดีทุกทาง
 - 5.2 สถานการณ์ซึ่งมีทางเลือกที่ร้ายทุกทาง หรือไม่มีทางเลือก (ทางตัน)
 - 5.3 สถานการณ์ซึ่งมีทางเลือกที่ร้ายบ้างดีบ้างก้ำกึ่งกัน
 6. สถานการณ์ที่ต้องการฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อแก้ปัญหา ได้แก่
 - 6.1 การฝึกการกำจัดอคติ การใช้เหตุ-ผล
 - 6.2 การฝึกการมีความตั้งใจมั่น ความพอดี ทางสายกลาง
 - 6.3 การฝึกการปรับตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคล และชุมชน
- (สมน อมรวิวัฒน์ : 2530)

กระบวนการเผชิญสถานการณ์ หมายถึง การตั้งจุดประสงค์ การจัดกิจกรรม และการวัดผลที่ครูสร้างหรือนำสถานการณ์ด้านต่าง ๆ มาฝึกฝนให้นักเรียนได้ผ่านขั้นตอนของการเผชิญ ผจญ ผสมผสาน และเผด็จ จนเกิดการเรียนรู้สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริงเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์และปัญหา โดยจัดกิจกรรมการเผชิญ ผจญ ผสมผสาน และเผด็จเป็น 4 ขั้นตอนคือ

- 1) การรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ และหลักการ
- 2) การประเมินค่าเพื่อหาคุณค่าแท้และคุณค่าเทียม

- 3) การเลือกและการตัดสินใจ
- 4) การปฏิบัติ

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง กลุ่มประสบการณ์ที่ประกอบด้วย กระบวนการที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการแก้ปัญหาของ ชีวิต และสังคม เพื่อการดำรงอยู่และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่าง เป็นสุข

ประถมศึกษาปีที่ 3 หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่ง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปีการศึกษา 2532

ความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์ หมายถึง คะแนนที่ได้จาก แบบทดสอบ วัดความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลของการใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจ แก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ตลอดจน การประเมินพฤติกรรมโดยตนเอง และโดยครูประจำชั้น

เกณฑ์การประเมินความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต หมายถึง คะแนนที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น เพื่อ ประเมินความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาเมื่อเผชิญสถานการณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งการสร้างเกณฑ์พิจารณาจากพัฒนาการของคะแนน เฉลี่ยความคิด รวบรวมอดเชิงจริยธรรมหลังการเรียนจริยศึกษาโดยการสร้างศรัทธาแก่นัก เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของ วรณา สุดิวิจิตร (2527: 68) ซึ่งมีพัฒนาการขึ้นร้อยละ 39.17 นำมากำหนดคะแนนเกณฑ์ ให้สูงขึ้นกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนทำการสอนโดยใช้กระบวนการเผชิญสถานการณ์ร้อยละ 50

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหลักสูตร คู่มือการสอน เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต การสร้างแบบทดสอบ การสอนตามแนวพุทธวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการเผชิญสถานการณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้าง เครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์แบบทดสอบความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบบประเมินพฤติกรรมโดยตนเอง แบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนโดยครูประจำชั้น แบบประเมินความรู้สึกของนักเรียนต่อการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต และแบบประเมินการปฏิบัติตน เป็นกัลยาณมิตรของครูตามการรับรู้ของนักเรียน

3. การเลือกตัวอย่างประชากร ตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ห้อง 30 คน เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนนี้มีทั้งหมด 7 ห้อง แต่ละห้องจัดโดยการคละความสามารถ เพศ และอายุ ดังนั้นลักษณะของนักเรียนจึงมีความใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงเลือกตัวอย่างประชากรโดยการจับฉลากเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เพื่อเลือกห้องที่จะทดลองสอน

4. ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์ และทดสอบความรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตก่อนการทดลองสอน (pre-test)

5. หลังการทดลองสอนเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหา เมื่อเผชิญสถานการณ์ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (post-test) และนอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้ตัวอย่างประชากรทำแบบประเมินพฤติกรรมโดยตนเอง แบบประเมินความรู้สึกต่อการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและแบบประเมินความเป็นกัลยาณมิตรของครูตามการรับรู้ของนักเรียน ให้อาจารย์ประจำชั้นทำแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

6. รวบรวมวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

7. อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความจำกัดของการวิจัย

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย อาจ เกิดขึ้นได้จากสาเหตุต่อไปนี้

1. สภาพแวดล้อมของห้องเรียน อาจ เป็นอุปสรรคต่อการสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

2. การทดลองสอนในระยะเวลาค่อนข้างจำกัด อาจมีผลต่อการสร้างศรัทธาและการฝึกปฏิบัติของนักเรียน รวมไปถึงการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีเนื่องระหว่างครูกับนักเรียนด้วย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวคิดในการปรับปรุงการสอนกลุ่มสร้าง เสริมประสบการณ์ชีวิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางให้ครูนำวิธีการสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์ไปใช้ในการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นอื่น ๆ ได้